

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 469
van **LYDIA PEETERS**
datum: 24 mei 2018

aan **LIESBETH HOMANS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, WONEN, GELIJKE KANSEN EN ARMOEDEBESTRIJDING

Gemeenteraadsverkiezingen - Elektronisch stemmen

Bij de verkiezingen van 25 mei 2014 hebben de inwoners van 151 Vlaamse gemeenten elektronisch gestemd. Die gemeenten hebben sinds de lokale en provinciale verkiezingen van 2012 een nieuw elektronisch stelsysteem in bruikleen genomen van de Vlaamse overheid. De 151 gemeenten vertegenwoordigden 58% van de kiezers.

Voor de organisatie van de verkiezingen van 14 oktober 2018 zouden er tal van beleidsmaatregelen genomen worden, ook zou de veiligheid van de informaticasystemen worden opgetrokken naar een hoger niveau. Intussen staan we op minder dan 5 maanden van de verkiezingen.

1. In hoeveel Vlaamse gemeenten zal er elektronisch gestemd worden bij de gemeenten- en provincieraadsverkiezingen van 14 oktober 2018?
2. Hoeveel procent van de kiezers vertegenwoordigen deze gemeenten?
3. Zijn alle werkzaamheden inzake de geplande beleidsmaatregelen zoals beschreven op pagina 37 van de beleidsbrief Binnenlands bestuur en Stedenbeleid intussen afgerond? Graag een stand van zaken.
4. Om mee te evolueren met de internationale normen zou het veiligheidsniveau van de stemcomputers opgetrokken worden naar een hoger niveau.

Welke specifieke maatregelen worden ter zake genomen? Graag een stand van zaken.

LIESBETH HOMANS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, WONEN, GELIJKE KANSEN EN ARMOEDEBESTRIJDING

ANTWOORD

op vraag nr. 469 van 24 mei 2018

van **LYDIA PEETERS**

1. Er waren in 2012 (en 2014) 151 gemeenten waar digitaal gestemd werd. Daar komen nu 10 gemeenten bij die met eigen financiering stemapparatuur aangekocht hebben. Twee gemeenten (Deinze en Meeuwen-Gruitrode) hebben omwille van samenvoeging met een andere gemeente stemapparatuur in bruikleen gekregen van de Vlaamse overheid.
2. 61,42% van de kiezers kan in 2018 digitaal stemmen in Vlaanderen.
3. De verkiezingssoftware wordt momenteel ontwikkeld door Civadis, een bedrijf dat werd aangesteld in uitvoering van een samenwerkingsakkoord tussen de federale en de regionale verkiezingsoverheden. De software moet ook worden getest door het Agentschap Binnenlands Bestuur en het extern controleorgaan, PwC. Dit is nog niet voltooid.

De software voor de digitale stemapparatuur werd intussen geoptimaliseerd, o.a. in functie van het verhogen van het veiligheidsniveau (zie antwoord op vraag 4).

De elektronisch gestuurde klep is inmiddels geproduceerd en wordt thans aan de gemeenten geleverd. Ook de software voor de audiomodule werd ontwikkeld. Dit systeem moet nog finaal geëvalueerd worden.

4. Er zijn naar aanleiding van de verkiezingen van 2018 de volgende aanpassingen gedaan in verband met de veiligheid van het digitaal stelsysteem, o.a. onderstaande:
 - Het vervangen van het RSA 1024-bit encryptie-algoritme door het ECC 256-bit algoritme. Het *Elyptic Curve Cryptography* is in staat om met een veel kortere sleutellengte een sterkere bescherming te geven dan het RSA algoritme.
 - Het vervangen van de cryptografische hashfunctie SHA-1 naar het SHA-2 algoritme. De cryptografisch hash berekent een waarde over de digitale data, die de (onveranderde) echtheid van de digitale gegevens bewijst (de data-integriteit).
 - Het vervangen van een statische 'init key' door een dynamische per verkiezing automatisch gegenereerde 'init key'. De 'init key' wordt aan de broncode van de goedgekeurde software toegevoegd voordat deze in binaire vorm gecompileerd wordt en gebruikt kan worden in de stelsystemen. Voorheen werd een vaste waarde gebruikt. Omdat de broncode openbaar wordt gemaakt na de verkiezingen, zou in de situatie van een onveranderde broncode een malafide persoon een binaire versie kunnen creëren waarmee de voorbereiding voor een poging tot manipulatie vergemakkelijkt kan worden. Dat risico valt nu weg omdat de 'init key' per verkiezing veranderlijk is en bij geen enkele andere partij bekend is dan de organiserende overheid.
 - De toegestane lettertekens voor het gebruik van en de wijze van het intypen van de wachtwoorden is geoptimaliseerd. Er komen geen gelijkende tekens zoals O o 0 en I i L l meer voor. Bij het opstarten van de stelsystemen kan verwarring tussen deze tekens niet meer leiden tot een toegangswijering. Daardoor wordt de twijfel weggenomen of de gebruikte USB-sticks integer zijn.